

Onthulling gedenksteen

Johan Huizinga

30 JANUARI 2019
DE NIEUWE KERK
AMSTERDAM

ONTWERP GEDENKSTEEN

Walter Nikkels

GRAFISCH BEELDHOUER

Henk Welling

*Het is meestal de oorsprong
van het nieuwe, wat onze geest
in het verleden zoekt.*

Johan Huizinga
Herfsttij der Middeleeuwen, 1919

Programma

WELKOM DOOR

Cathelijne Broers / Paul Mosterd

Directeur / Adjunct-directeur De Nieuwe Kerk

VOORDRACHT DOOR

Bart Van Loo

Auteur en conferencier

PAS VERSCHENEN

De Bourgondiërs. Aartsvaders van de Lage Landen (Bezige Bij)

VOORDRACHT DOOR

Herman Pleij

Emeritus hoogleraar historische Nederlandse letterkunde

ONTHULLING DOOR

Ingrid van Engelshoven

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

SLOTWOORD DOOR

Paul Mosterd

Adjunct-directeur De Nieuwe Kerk

Aansluitend nodigen wij u uit voor een drankje.

Johan Huizinga

1872, Groningen – 1945, De Steeg

Johan Huizinga werd op 7 december 1872 geboren in Groningen. Na het gymnasium begon hij in 1891 aan de Rijksuniversiteit te Groningen een studie Nederlandse letteren, waarnaast hij bovendien bijzondere aandacht besteedde aan het Sanskriet. In 1897 promoveerde Huizinga. Vervolgens was hij acht jaar lang leraar geschiedenis aan de HBS te Haarlem. Hij keerde in 1905 terug naar zijn geboortestad om hoogleraar algemene en vaderlandse geschiedenis te worden.

Huizinga trouwde in 1902 met Mary Schorer. Uit het huwelijk werden twee dochters en drie zonen geboren. In juli 1914 overleed zijn echtgenote. Huizinga bleef gebroken achter. Veel later, in 1937, hertrouwde hij. Zijn nieuwe echtgenote was Auguste Schölvinck, met wie hij een dochter kreeg.

In 1915 stapte Huizinga over naar de Universiteit Leiden, waar hij aantrad als hoogleraar algemene geschiedenis. Hier voltooide hij zijn meesterwerk *Herfsttij der Middeleeuwen* (1919), waarmee hij in de loop der jaren wereldfaam verwierf.

Verlovingsfoto van Mary Schorer en Johan Huizinga, 1901. Het huwelijk vond plaats op 24 maart 1902.

In 1930 trad Johan Huizinga op als de promotor van kroonprinses Juliana toen zij van de Universiteit Leiden een eredoctoraat kreeg.

Op 7 januari 1937 was hij een van de getuigen van de prinses bij haar huwelijk met prins Bernhard (op de foto links staand).

Behalve hoogleraar in Groningen en Leiden was hij – al vroeg – lid van de Koninklijke Academie van Wetenschappen. Van 1929 tot 1942 vervulde hij aan de Academie de voorzitterspost van de afdeling Letterkunde. Daarnaast werkte Huizinga tussen 1916 en 1933 als redacteur van het tijdschrift *De Gids*.

In de jaren dertig profileerde Huizinga zich als cultuurcriticus met *In de schaduwen van morgen* (1935), dat hem nog bredere bekendheid verschaftte. Had hij zich met *Herfsttij* onderscheiden als cultuurhistoricus, in 1938 maakte hij met *Homo Ludens* ook als cultuurfilosoof wereldwijd naam.

Als rector magnificus van de Leidse universiteit (1932–33) en later tijdens de Duitse bezetting keerde hij zich fel en beslist tegen het nationaalsocialisme. In 1942 bracht hij drie maanden door in het interneringskamp Sint-Michielsgestel.

Op 1 februari 1945 overleed Johan Huizinga in het Gelderse De Steeg. Hij wordt algemeen erkend als een van de grootste Nederlandse cultuurhistorici.

Herfsttij der Middeleeuwen

In *Herfsttij der Middeleeuwen* beschrijft Huizinga op magistrale wijze de cultuur van de Lage Landen en Frankrijk in de veertiende en vijftiende eeuw. Hij onderzoekt de rijke cultuur van het Bourgondische hof en zijn culturele elite aan de hand van godsdienstige, historische en literaire teksten in samenhang met de schilderkunst van de Vlaamse Primitieven.

Herfsttij der Middeleeuwen verscheen voor het eerst in 1919. Honderd jaar later geniet het boek onverminderde populariteit. Het is een standaardwerk geworden, en geldt tegelijkertijd als een van de grootste en meeslependste klassieke geschiedwerken, als een literair meesterwerk. Zowel in binnen- als buitenland is er grote waardering voor Huizinga's oeuvre – niet alleen vanwege zijn inlevingsvermogen in de geschiedenis en zijn cultuurhistorische visie, maar ook door zijn vloeiende schrijfstijl en gedurfde taalgebruik. *Herfsttij* is inmiddels in meer dan twintig talen vertaald.

Dr. Anton van der Lem overhandigt op 17 september 2018 het eerste exemplaar van de jubileumeditie van *Herfsttij der Middeleeuwen* (Leiden University Press) aan minister-president Mark Rutte.

De vonk voor Huizinga

Bart Van Loo over de schone Bourgondische kunsten

1 Kunstenaar onbekend, *Portret van Filips de Stoute* (1342–1404), hertog van Bourgondië, eind 16de eeuw
Dijon, Musée des Beaux-Arts de Dijon

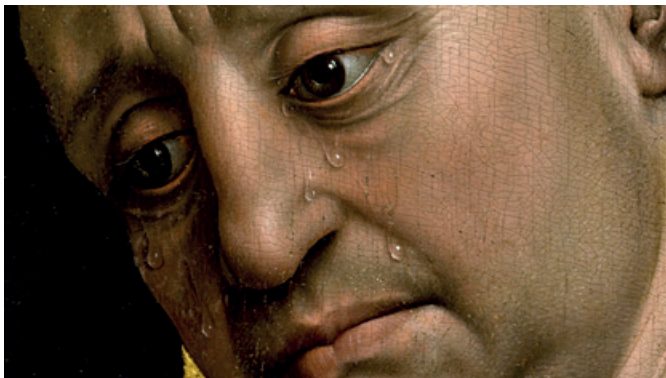
2 Claes (Claus) Sluter, 'Pleurants' van het praalgraf van Filips de Stoute, vanaf 1400
Dijon, Musée des Beaux-Arts de Dijon

3 Kunstenaar onbekend, *Portret van Filips de Goede*, naar een verloren origineel van Rogier van der Weyden uit 1445, 15e eeuw
Dijon, Musée des Beaux-Arts de Dijon

4 Jan en Hubert van Eyck, *Het Lam Gods*
(gesloten), 1432
Gent, Sint-Baafskathedraal
□ Lukas Art in Flanders

5 Rogier van der Weyden, *De kruisafneming van Christus* (detail), 1435–38
Madrid, Museo del Prado

6 *Chroniques de Hainaut*, frontispice
Miniatuur van Rogier van der Weyden,
ca. 1447/48: 'Jean Wauquelin presenteert
het boek aan Filips de Goede'
Brussel, Koninklijke Bibliotheek van België

Schrijvers in De Nieuwe Kerk

Met de gedenksteen van Johan Huizinga wordt een nieuwe naam aan het literaire pantheon van De Nieuwe Kerk toegevoegd. Tal van bekende en (nu) minder bekende schrijvers zijn in De Nieuwe Kerk begraven of herdacht met een gedenksteen. Grote namen zijn natuurlijk Joost van den Vondel en P.C. Hooft. Vondel noemde de kerk ‘de Koningin van Aemstels hooftgebouwen’. De negentiende-eeuwse dichter Isaäk da Costa werd in De Nieuwe Kerk bijgezet, evenals de destijds zeer populaire dominee-dichter Ten Kate, die misschien wel het langste gedicht ooit over de kerk schreef. Ruim 120 pagina’s telde zijn gedicht *De Nieuwe Kerk*.

Vandaag de dag voeren schrijvers met regelmaat het woord in de kerk. Hella S. Haasse opende al in 1991 met een verhaal de tentoonstelling *Archiefschatten: duizend jaar in honderd stukken*. Connie Palmen deed hetzelfde met een gesproken essay in 2016 bij de biografische tentoonstelling over Marilyn Monroe. En Bas Heijne opende zo in 2017 de tentoonstelling *We Have a Dream*. Vorig jaar werd een gedenksteen onthuld voor Hella S. Haasse.

Een jaarlijkse literaire traditie is de 4-mei-lezing van het Nationaal Comité 4 en 5 mei. In 2018 sprak Daan Heerma van Voss in de kerk. Onder meer Adriaan van Dis, Anna Enquist, Geert Mak, Nelleke Noordervliet, Jeroen Brouwers, Wim de Bie en Remco Campert gingen hem voor. Harry Mulisch hield in 1992 de eerste lezing.

De Nieuwe Kerk Amst erdam

DE NIEUWE KERK

Dam Amsterdam

+31 (0)20 626 81 68

nieuwekerk.nl

facebook.com/nieuwekerk

FOUNDER

BankGiroLoterij

SPONSOR

Deloitte.

MET DANK AAN

SRC Reizen

Stichting Vrienden van De Nieuwe Kerk

Particuliere donateurs

ONTWERP

UNA designers

Bij het achterhalen van de rechthebbenden is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Indien toch rechthebbenden menen rechtsgeldige aanspraken te hebben, kunnen zij deze bij De Nieuwe Kerk indienen voor 1 maart 2019. Wij zullen de geldigheid van de betreffende aanspraken dan zorgvuldig beoordelen en zo nodig een passende regeling treffen.